

Pedagoginen johtaminen ammatillisessa koulutuksessa

1 Johdanto

Pedagoginen johtaminen on ammatillisen koulutuksen laadun, vaikuttavuuden ja jatkuvan kehittämisen keskeinen edellytys. Sen avulla varmistetaan, että koulutuksen järjestäjän strategiset tavoitteet toteutuvat arjen pedagogisessa toiminnassa ja että opetus ja ohjaus vastaavat työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Pedagoginen johtaminen luo edellytykset laadukkaalle opetukselle ja ohjaukselle, henkilöstön osaamisen kehittämiselle sekä opiskelijoiden oppimisen, hyvinvoinnin ja tutkintojen suorittamisen tukemiselle. Samalla se vahvistaa organisaation kykyä uudistua, ja hyödyntää toimintaympäristön muutoksia ja kehittää koulutusta ennakoivasti. Vaikuttava pedagoginen johtaminen yhdistää strategisen suunnan, pedagogisen asiantuntemuksen ja henkilöstön osallistamisen siten, että koulutuksen laatu ja opiskelijoiden oppimismahdollisuudet paranevat.

Ammatillisen koulutuksen muutokset, kuten reformi, ovat vaikuttaneet pedagogisen johtamisen painopisteisiin. Pedagogisen johtamisen painopiste on siirtynyt aiempaa enemmän oppimisen, osaamisen, henkilökohtaistamisen ja työelämäyhteistyön johtamiseen. Samalla pedagogisesta johtamisesta tuli entistä strategisempi ja keskeisempi väline ammatillisen koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden varmistamisessa.

Ammatillisessa koulutuksessa pedagogisen johtamisen merkitys korostuu erityisesti työelämän nopean muutoksen, opiskelijoiden moninaisten tarpeiden sekä monipuolisten oppimisympäristöjen vuoksi. Nämä tekijät lisäävät tarvetta laadukkaalle opetukselle ja ohjaukselle sekä pedagogiselle kehittämiselle. Opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen kehittämislinjausten (2025) mukaan jokaiselle opiskelijalle tulee taata hyvä ja riittävä opetus sekä ohjaus kaikissa oppimisympäristöissä. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää vahvaa pedagogista johtamista, joka tukee koulutuksen laatua, työelämärelevanssia sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2025.)

Tässä arviointiraportissa tarkastellaan pedagogista johtamista ammatillisessa koulutuksessa. Arvioinnin tavoitteena oli selvittää, miten pedagoginen johtaminen tukee tutkinnon perusteiden tavoitteiden saavuttamista sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön työtä. Lisäksi arvioitiin pedagogisen johtamisen merkitystä henkilöstön osaamisen kehittämisen ja työhyvinvoinnin tukemisessa. Arvioinnissa tuotettiin tietoa myös siitä, miten opiskelijoiden tarpeisiin vastaava opetus ja ohjaus toteutuvat eri oppimisympäristöissä. Aineistoa kerättiin sekä pedagogisesta johtamisesta vastaavilta henkilöiltä että opetus- ja ohjaushenkilöstöltä. Arvioinnin tavoitteena oli tuottaa tietoa pedagogisen johtamisen kehittämiseen koulutuksen järjestäjille ja kansallisen päätöksenteon tueksi.

Pedagoginen johtaminen tukee ammatillisen koulutuksen perustehtävää. Sen tavoitteena on varmistaa tutkinnon perusteiden mukainen opetus ja ohjaus, oppiminen ja osaamisen kehittyminen. Pedagoginen johtaminen yhdistää opetuksen ja ohjauksen, henkilöstön ja osaamisen johtamisen sekä varmistaa, että koulutus vastaa opiskelijoiden tarpeisiin, tutkinnon perusteiden tavoitteisiin ja työelämän osaamistarpeisiin.

Samalla se edistää henkilöstön osaamisen kehittämistä, yhteisöllistä toimintakulttuuria sekä koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta.

Arviointiraportti on osa Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) vuosina 2024–2026 toteuttamaa pedagogisen johtamisen arviointia. Arviointi kattaa kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen, ja se sisältyy Koulutuksen arviointisuunnitelmaan 2024–2027 (2024). Tavoitteena on tuottaa ajantasaista tietoa pedagogisen johtamisen tilasta eri koulutusasteilla. Korkeakoulutuksen ja varhaiskasvatuksen osalta arvioinnissa hyödynnettiin aiempien arviointien tuloksia (ks. Kuusiholma-Linnamäki ym., 2023; Siippainen ym., 2021; Toom ym., 2023), ja niiden keskeiset havainnot sisällytetään eri koulutusasteita tarkastelemaan yhteenvetoraporttiin. Vuosina 2025–2026 uutta aineistoa kerättiin perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta.